

Ecologisch Werkprotocol Zinkers Breda

Document: Ecologisch Werkprotocol Zinkers Breda
Documentnummer: 020706-EWP-002
Opsteller:
Verificateur

Documenthistorie

Revisie	Datum	Status	Omschrijving
1.0	03-10-2022	Definitief	Definitieve versie

Tabel 1 Documenthistorie

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Algemene werkbeschrijving	3
1.2	Doel en aanleiding Ecologisch Werk Protocol (EWP).....	3
2	Risico analyse	4
2.1	Werklocaties en werkgrens	4
2.2	Werkzaamheden.....	5
2.3	Wet natuurbescherming en wettelijke belangen.....	5
2.3.1	Wet natuurbescherming	5
2.3.2	Verbodsbepalingen.....	6
2.3.3	Zorgplicht	7
2.4	Planning werkzaamheden	7
2.5	Soortinformatie.....	7
2.6	Ecologische risico's	8
3	Risicomanagement.....	9
3.1	Inzet gedragscode	9
3.2	Algemeen zorgvuldig handelen	9
3.2.1	Strijdigheden.....	9
3.2.2	Deskundigheid	10
3.2.3	Toolbox (instructie) en logboek	10
3.2.4	Controle	10
3.2.5	Uitvoeringsplanning	10
3.2.6	Werkfasering, -richting en -technieken	11
3.2.7	Verstorings (geluid, trillingen, licht en menselijke aanwezigheid)	11
3.3	Generieke maatregelen	11
3.3.1	Vleermuizen.....	11
3.3.2	Overige zoogdieren.....	11
3.3.3	Vogels	12
3.3.4	Amfibieën	12
3.4	Specifiek zorgvuldig handelen.....	12
3.4.1	Omgaan met onverwachts aantreffen beschermde soorten	12
3.4.2	Tijdelijk of aanhouden negatief effect op populaties van beschermde soorten	12
4	Verzamelen en uitwisselen van gegevens.....	14
4.1	Controle en actualiteit soortgegevens	14
4.2	Uitwisselen van gegevens.....	14
5	Communicatie	15
5.1	Taakverdeling	15
5.2	Overlegmomenten, bijwoonpunten en veldcontroles.....	15
5.3	(Eind)evaluatie	15
6	Conclusie	16
7	Bronnen.....	17

1. Inleiding

1.1 Algemene werkbeschrijving

Ten behoeve van het project Warmtesingel Ennatuurlijk Breda is dit Ecologisch Werk Protocol opgesteld. Voor dit project wordt onder andere bij de Markendaalseweg en de Vrededurchsingel te Breda stadsverwarming aangelegd. Op deze locaties worden, om de watergang te kruisen, zinkers aangebracht.

1.2 Doel en aanleiding Ecologisch Werk Protocol (EWP)

De werkzaamheden aan het areaal dienen zodanig te worden uitgevoerd dat natuurwaarden in (weg)bermen, oevers, andere groene terreinen en waterpartijen niet worden aangetast en waar mogelijk worden bevorderd. Verstoringen van flora en fauna door werkzaamheden worden waar mogelijk, maar in elk geval voor de wettelijk beschermde soorten vermeden.

Als uitgangspunt geldt de Wet natuurbescherming (Wnb). Ten aanzien van aanwezige en te verwachten soorten in het projectgebied, wordt gedurende de exploitatiefase gewerkt conform de goedgekeurde Gedragscode Soortenbescherming Stadswerk (4 december 2020) (hierna: Gedragscode). Met deze Gedragscode wordt het zorgvuldig handelen ten aanzien van aanwezige en te verwachten soorten en de zorgplicht gewaarborgd. Door te handelen volgens de Gedragscode kan voor een deel van de werkzaamheden in het kader van beheer en onderhoud vrijstelling worden verkregen van de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming en is het aanvragen van een ontheffing voor deze werkzaamheden niet noodzakelijk. De Gedragscode beschrijft per aanwezige en te verwachten soorten welke beschermende maatregelen of welke uitgangspunten in het beheer gehanteerd worden, waardoor het doden of verstoren van het individu of het verstoren of vernielen van habitat van aanwezige en te verwachten soorten/soortgroepen voorkomen wordt.

2 Risico analyse

2.1 Werklocaties en werkgrens

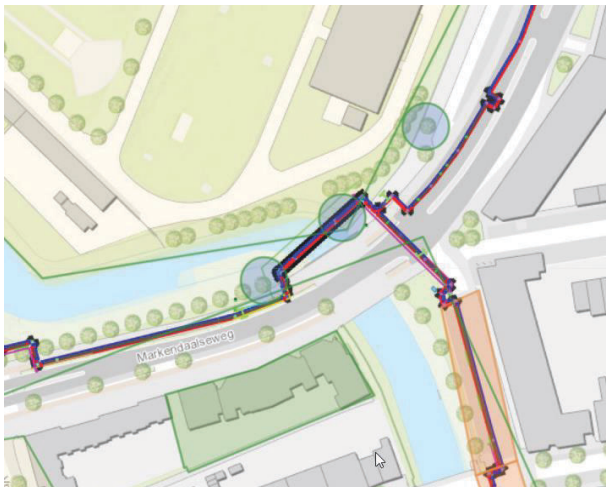
De werkzaamheden worden uitgevoerd aan de watergangen bij de Markendaalseweg en de Vrededeburchsingel (zie figuur 1 t/m 3).

Figuur 1: De locatie van de toekomstige zinkers (gele lijnen) bij de Vrededeburchsingel (links) en de Markendaalseweg (rechts).

Figuur 2: Detailtekening van de zinker aan de Vrededeburchsingel.

Figuur 3: Detailtekening van de zinker bij de Markendaalseweg.

Beide zinkers liggen op geruime afstand van natura2000 gebieden. Ze kruisen beide echter wel gebied dat valt onder Natuur Netwerk Brabant (dit is weer onderdeel van Natuur Netwerk Nederland), namelijk de Mark, het water dat langs de singel stroomt door Breda. De werkzaamheden zijn van tijdelijke aard, wat inhoudt dat er geen functieverandering van de planlocatie plaats vindt. Het NNB gebied zal dan tijdelijk niet passeerbaar zijn voor aquatische ecologie.

2.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden bestaan uit het graven van een sleuf in de oever, het slaan van damwanden in de waterpartij, bemalen tussen de damwanden om de locatie droog te leggen en het realiseren van de zinkers ten behoeve van de stadsverwarming.

2.3 Wet natuurbescherming en wettelijke belangen

2.3.1 Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming (hierna: Wnb) van kracht. In essentie gaat het er in de Wnb om of het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt, of te wel “het garanderen van de gunstige staat van instandhouding van de soorten”. Er mag geen sprake zijn van “wezenlijk invloed” op de soort en de Wnb bevat hiervoor diverse, concrete verbodsbepalingen. Welke soorten beschermd zijn, staat in de wet en in diverse besluiten en regelingen ter uitwerking daarvan. De Wet natuurbescherming is ontstaan uit verschillende Nederlandse soortbeschermingswetten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn, de Europese Vogelrichtlijn en de Omgevingswet. De Europese soortenbescherming heeft met de Wet Natuurbescherming een Nederlandse vertaling gekregen. Ook is de voormalige boswet opgenomen in de Wnb, waardoor ook houtbestanden beschermd worden onder de wet.

Om de instandhouding van de wettelijke beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke “exacte negatieve effecten” dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Wel is het mogelijk om een algemene lijst op te stellen, deze zal nader worden toegelicht in de volgende alinea. Om die bescherming toch te waarborgen zijn schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming opgenomen.

2.3.2 Verbodsbepalingen

De Wnb beschrijft verschillende verbodsbepalingen welke het doden of verstoren van individuen, het verstoren of vernielen van habitat van soorten doet voorkomen. De werkzaamheden in het kader van dit project kunnen verschillende negatieve effecten tot gevolg hebben, deze negatieve effecten zijn direct afgeleid van de verbodsbepalingen en zijn als volgt:

- 1) Opzettelijk plukken/verzamelen/afsnijden/ontwortelen/vernielen van planten.
- 2) Opzettelijk doden/vangen van dieren.
- 3) Opzettelijk (ver)storen van dieren.
- 4) Beschadigen/vernielen van (vaste) voortplantings-, rustplaats, eieren van dieren.
- 5) Opzettelijk vernielen/rapen van eieren.

Deze negatieve effecten worden in het volgende hoofdstuk met betrekking tot de werkzaamheden verder belicht. In §5.5 Maatregelen uit de Gedragscode worden maatregelen besproken welke zorgen dat de negatieve effecten worden voorkomen.

Artikel 3.1

Het is verboden in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen, of opzettelijk vogels te verstoren.

Artikel 3.2

Het is verboden in het wild levende vogels dood of levend te verhandelen.

Artikel 3.5

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten opzettelijk te verstoren, eieren van dieren te rapen of te vernielen, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.6

Het is verboden dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, onder zich te hebben voor verkoop, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden.

Artikel 3.10

Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als werkzaamheden die vogels kunnen verstoren of één-jaarlijkse nesten kunnen vernielen buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met

jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. De verwachting is echter dat deze niet voorkomen in of in de nabijheid van het plangebied.

2.3.3 *Zorgplicht*

In de Wet Natuurbescherming is natuurvriendelijk werken het uitgangspunt. De wet spreekt hierbij van een "algemene zorgplicht" (artikel 1.11). In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht geldt voor alle soorten, ook voor plantensoorten en de soorten die niet als beschermd zijn aangewezen. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen. De zorgplicht valt onder artikel 1.11 en luidt:

- De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - 1) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - 2) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - 3) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

In de praktijk betekent dit dat alle dieren (beschermde, met vrijstelling en niet beschermde dieren en planten) niet opzettelijk verstoord en / of gedood mogen worden. Ook planten mogen niet opzettelijk vernietigd worden. Opmerking: Deze wettelijke zorgplicht bepaling dient te worden onderscheiden van het "zorgvuldig handelen" dat aan de gedragscodes ten grondslag ligt (zie hieronder).

2.4 **Planning werkzaamheden**

Het realiseren van de zinkers aan de Vredenburgsingel en de Markendaalseweg zal plaatsvinden tussen december 2022 en maart 2023.

2.5 **Soortinformatie**

Door Blom Ecologie B.V. is een verkennende quickscan Flora en Fauna uitgevoerd (7 september 2021, BE/2021/830/r), welke als uitgangspunt dient voor dit EWP. Daarop volgend is een aanvullend onderzoek (Anteagroup, 30 november 2021, 0467724.100) gedaan naar boomholtes die mogelijk door vleermuizen gebruikt worden. Aanvullend werd via Waarneming.nl gezocht naar waarnemingen van soorten in de afgelopen drie jaar in en rond de werkgebieden¹ en hebben veldbezoeken plaatsgevonden op 30 mei 2022 en 25 juli 2022. Deze zijn vastgelegd in de memo's [G.020706-MEM-001] en [G.020706-MEM-002]. Voor het inrichten van het werkdepot bij 1 van de zinkers dient de memo [G.020706-MEM-002] opgevolgd te worden.

¹ Geraadpleegd op 28-09-2022

Waarneming.nl laat met name waarnemingen van algemene soorten planten, vogels, amfibieën, zoogdieren en insecten zien in en om het gebied. Enkel de gewone en ruige dwergvleermuis zijn beschermde soorten die worden waargenomen. Ook het onderzoek van Blom Ecologie B.V. kwam tot eenzelfde conclusie, waarbij niet uitgesloten kan worden dat de bomenrij langs het water een vliegroute voor vleermuizen kan zijn. Derhalve wordt er gehandeld tijdens de uitvoering alsof hier sprake is van een vliegroute. Verblijfplaatsen van vleermuizen werden in deze bomen uitgesloten in het aanvullende onderzoek.

2.6 Ecologische risico's

Op basis van de bovenstaande werkzaamheden en de daarmee gerelateerde verstoringen, de aangetroffen soorten in de onderzoeken en de belangen van de locaties voor deze soorten zijn een aantal ecologische risico's te formuleren:

- 1) Er bevinden zich geen jaarrond beschermde nesten in het projectgebied, maar er dient wel rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van algemene broedvogels.
- 2) Algemene amfibieën soorten kunnen in de oever een leefgebied hebben
- 3) Grondgebonden zoogdieren kunnen in de oever een leefgebied hebben.
- 4) De bomenrijen langs het water zijn mogelijk onderdeel van vliegroutes voor vleermuizen.

3 Risicomanagement

3.1 Inzet gedragscode

De Gedragscode Stadswerk heeft betrekking op bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen of inrichtingen. De reikwijdte van de Gedragscode hangt af van de beschermingsstatus van aanwezige flora en fauna en de activiteit (zie onderstaande tabel). De Wnb onderscheidt de volgende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten (VRL-soorten);
- Habitatrichtlijnsoorten (HRL-soorten), incl. Conventies van Bern/Bonn;
- Nationaal beschermde soorten (incl. vrijgestelde soorten).

De toepasbaarheid van de Gedragscode is weergegeven in de navolgende tabel.

Tabel. Toepasbaarheid van Gedragscode.

Activiteit	VRL-soorten	HRL-soorten	Nationaal beschermde soorten	Vrijgestelde soorten
Bestendig beheer en onderhoud	Vrijstelling met gedragscode	Vrijstelling met gedragscode	Vrijstelling met gedragscode	Vrijstelling zonder gedragscode*

* Voor sommige soorten geldt een vrijstelling voor aanvullende specifieke maatregelen. Voor deze soorten geldt echter alsnog de Zorgplicht en zijn daarom wel meegenomen in dit EWP.

3.2 Algemeen zorgvuldig handelen

Op voorhand van werkzaamheden wordt aan de hand van de voorgenomen werkactiviteit, de te verwachten soort(en) op locatie en een ecologische schouw door een ecooloog van Heijmans een werkactiviteit specifiek maatregelenpakket opgesteld.

3.2.1 Strijdigheden

Het kan voorkomen dat er tegenstrijdigheden worden aangetroffen tussen de maatregelen en andere verplichtingen of wettelijke bepalingen welke bijvoorbeeld worden vastgesteld in het Groenbeheerplan, de contracteisen of welke van doen hebben met veiligheid. De volgende alinea's behandelen deze tegenstrijdigheden.

Afwijkingen in werkmethode of planning

Wanneer sprake is van een afwijking van de in het proces vastgelegde werkmethoden of werkplanning, wordt dit door de uitvoerder teruggekoppeld met de betrokken ecooloog van Heijmans. De ecooloog beoordeelt of deze afwijking tot gevolg heeft dat er vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten en zorgplicht- en aandacht soorten (mogelijk) in gevaar komen. Bij raakvlak ecologie stelt de ecooloog aanvullende maatregelen voor om nadelige effecten voor flora en fauna zoveel mogelijk te beperken en koppelt deze terug met de uitvoering. Deze maatregelen worden opgesteld in de memo en ter informatie teruggekoppeld. Als het door de betrokken ecooloog van Heijmans nodig wordt bevonden, dan wordt waar nodig een extra ecologische schouw uitgevoerd en/of wordt de ecologisch begeleiding van werkzaamheden geïntensiveerd.

Calamiteiten

Calamiteiten zijn onvoorziene omstandigheden waarbij sprake is van gevaar voor de volksgezondheid of veiligheid. Bij het oplossen van calamiteiten kan een conflict ontstaan met het belang van soortbescherming. Hierdoor kunnen zich situaties voordoen waarbij door calamiteitenbestrijding de regels uit de gedragscode (tijdelijk) niet kunnen worden nageleefd. Er is sprake van een calamiteit wanneer het gaat om:

- Levensbedreigende situaties, bijvoorbeeld door overstromingen, brandgevaar of storm;
- Situaties waarbij ongevallen kunnen ontstaan: bomen en takhout welke elk moment kunnen vallen, bomen en takhout op de rijbaan of in vaarweg, stormschade aan bomen, stagnerend water op de rijbaan of stagnerend water in watergangen langs de rijbaan waardoor water onvoldoende afgevoerd kan worden.

Acties die hieruit voortkomen zijn bijvoorbeeld het kappen van acuut gevaarlijke bomen, het ruimen van stormhout op (vaar-)wegen, het afvoeren van stagnerend water op de rijbaan en het verwijderen van (water)plantengroei.

In de praktijk kunnen zich onvoorziene situaties voordoen waarin acuut handelen noodzakelijk is. Bij dergelijke calamiteiten, zoals dijkdoorbraken, overstromingen, schadelijke lozingen, herstel stormschade, enzovoorts, moet eerst de maatschappelijke veiligheid worden gewaarborgd voordat de Gedragscode kan worden toegepast. Wanneer zich een calamiteit heeft voorgedaan waarbij, door de noodzaak van acuut handelen, schade is ontstaan aan beschermde planten of dieren, moet zo snel mogelijk door de ecooloog van Heijmans contact worden opgenomen met bevoegd gezag. Ook hier moeten de maatregelen die uiteindelijk worden genomen, goed worden gedocumenteerd door Heijmans in het Ecologisch Logboek eventueel aangevuld met een memo.

3.2.2 Deskundigheid

Gedurende het contract is er vanuit Heijmans een ecologisch deskundige beschikbaar, deze ziet toe op het opstellen en het handhaven van het ecologisch werkprotocol. De ecologisch deskundige is Bas van den Broek.

Contactgegevens deskundigen:

3.2.3 Toolbox (instructie) en logboek

Voorafgaand aan werkzaamheden wordt een start werkinstructie georganiseerd waarbij de ecooloog van Heijmans het belang, de werkwijze en de reikwijdte van het EWP uitlegt. Tevens wordt tijdens deze meeting een overzicht gegeven van de (mogelijk) aanwezige beschermde, dan wel waardevolle flora en fauna.

3.2.4 Controle

In het kader van de onvolledigheid van Waarneming.nl, zal in het veld steeds opgelet moeten worden of er mogelijk meer beschermde soorten voorkomen dan in de literatuurstudie gemeld staan.

3.2.5 Uitvoeringsplanning

Daar waar mogelijk wordt buiten de kwetsbare periodes van de aanwezige soorten gewerkt, indien dat niet mogelijk is, dan worden in overleg met de ecooloog aanvullende maatregelen getroffen

waardoor negatieve effecten op beschermde soorten dusdanig geminimaliseerd worden dat er geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding zal bestaan.

3.2.6 Werkfasering, -richting en -technieken

Aansluitend op de vorige paragraaf zal bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden worden met de aanwezigheid van beschermde en/of waardevolle soorten door de werkzaamheden te faseren. Dat zelfde geldt voor de werkrichting, door de werkrichting dusdanig aan te passen dat aanwezige dieren kunnen vluchten naar een andere geschikte locatie, worden negatieve effecten op de lange termijn voorkomen. Daar waar het nodig is worden specifieke technieken ingezet om de aanwezige beschermde soorten te sparen.

3.3.7 Verstoringen (geluid, trillingen, licht en menselijke aanwezigheid)

Mogelijke negatieve effecten treden op doordat de werkzaamheden gepaard gaan met geluid, trillingen, verlichting en de aanwezigheid van mensen (en machines). Door het juiste, zo licht mogelijke, materiaal te kiezen, zo veel mogelijk overdag te werken en met zo min mogelijk mensen het veld in te gaan wordt de verstoring en daarmee de negatieve effecten al bij de bron aangepakt. Indien in de nacht gewerkt moet worden, dan wordt de verlichting op de machines en in het werkveld zo afgesteld dat er zo min mogelijk licht op de omgeving valt.

3.3 Generieke maatregelen

De in de Gedragscode beschreven maatregelen worden toegepast als er beschermde flora en fauna in het areaal voorkomt. In de Quicksan van Blom Ecologie B.V. (Bijlage) wordt dieper ingegaan op welke flora en fauna binnen het areaal zijn aangetroffen. Per soortgroep staat er in de gedragscode beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden ter voorkoming van vernieling, beschadiging, verstoring en of verontrusten van habitat en het doden, verwonden, verontrusten en/of verstoren van flora en fauna. Voor alle flora en fauna geldt om zo veel mogelijk buiten de kwetsbare periode te werken. In de volgende alinea's staan de generieke maatregelen die van toepassing zijn beschreven.

3.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen zijn niet alleen als individuen beschermd, maar ook hun verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden zijn beschermd. De bomenrijen langs de watergang zijn mogelijk onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten in het nader onderzoek dat Blom Ecologie B.V. heeft uitgevoerd.

Derhalve dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is dient er met gerichte verlichting gewerkt te worden. Aangezien de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden tussen december en maart zal er gewerkt worden buiten kwetsbare periodes voor de vleermuizen, waardoor veel mogelijk negatieve effecten al voorkomen worden. Wanneer deze mitigerende maatregelen gehandhaafd worden, worden negatieve effecten tot een minimum beperkt en wordt voorkomen dat de wet Natuurbescherming overtreden wordt.

3.3.2 Overige zoogdieren

Naast vleermuizen komen mogelijk nog andere algemene zoogdieren voor in de oevers en bermen van het project. Hoewel zij vrijgesteld zijn van de wet Natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, geldt echter nog wel de zorgplicht. Het verstoren of vernielen van habitat

en/of het verstoren of doden van individuen wordt voorkomen of beperkt door het nemen van de volgende maatregelen:

- De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene soorten te ontmoedigen zich hier te vestigen.
- Er dient 1 richting op gewerkt te worden om mogelijk aanwezige individuen de kans te geven het werkterrein te ontvluchten. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat deze vluchtweg wel geschikt is en vluchten mogelijk maakt.

3.3.3 *Vogels*

Er bevinden zich geen jaarrond beschermde nesten in de bomen in het project gebied. Echter mogen algemene broedvogels en hun nesten wel verwacht worden in deze bomen. Gedurende het broedseizoen (welke grofweg loopt van 15 maart t/m 15 augustus) zijn niet alleen de vogels, maar ook hun nest, eieren en jongen beschermd tegen verstoring, verplaatsing en vernieling.

- Er dient bij voorkeur buiten het broedseizoen gewerkt te worden. Aangezien de werkzaamheden tussen december en maart zullen plaatsvinden is dit ook het geval.
- De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene broedvogels te ontmoedigen zich hier te vestigen. Ook hier dient er rekening mee gehouden te worden dat de vluchtweg voor de dieren geschikt is en vluchten wel mogelijk maakt.

3.3.4 *Amfibieën*

Er mag verwacht worden dat algemene amfibieënsoorten aanwezig zullen zijn. Hoewel zij vrijgesteld zijn van de wet Natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, geldt echter nog wel de zorgplicht. Het verstoren of vernielen van habitat en/of het verstoren of doden van individuen wordt voorkomen of beperkt door het nemen van de volgende maatregelen:

- De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene soorten te ontmoedigen zich hier te vestigen.
- Er dient 1 richting op gewerkt te worden om mogelijk aanwezige individuen de kans te geven het werkterrein te ontvluchten. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat deze vluchtweg wel geschikt is en vluchten mogelijk maakt.

3.4 **Specifiek zorgvuldig handelen**

3.4.1 *Omgaan met onverwachts aantreffen beschermde soorten*

Indien tijdens de werkzaamheden onverwacht beschermde soorten worden aangetroffen waarvoor aanvullende maatregelen dienen te worden getroffen, worden de werkzaamheden stilgelegd. Er wordt contact opgenomen met een ecooloog van Heijmans (zie contactpersoon par 3.3.2.) welke op het gebied van de aangetroffen soort kundig is. De werkzaamheden kunnen pas weer worden hervat nadat de noodzakelijke beschermende maatregelen, gebaseerd op de Gedragscode of afkomstig uit een nieuw verleende ontheffing, zijn getroffen. Deze maatregelen worden opgesteld door de ecooloog van Heijmans.

3.4.2 *Tijdelijk of aanhouden negatief effect op populaties van beschermde soorten*

Bij de uitvoering van de werkzaamheden is de opdrachtnemer zich bewust van de aanwezigheid van beschermde en/of waardevolle natuurwaarden. Dit bewustzijn werd vertaald in het voorliggende EWP en overgedragen op de uitvoering d.m.v. de eerder genoemde instructie (toolbox ecologie). Door de werkzaamheden uit te voeren volgens de richtlijnen van dit EWP worden negatieve effecten uitgesloten, dan wel geminimaliseerd. Vergeleken met vergelijkbare beheerwerkzaamheden zullen de negatieve effecten minimaal zijn.

De activiteiten kunnen effect hebben op de aanwezige beschermde soorten, echter door de implementatie van dit EWP wordt gewaarborgd dat deze effecten minimaal en zeker tijdelijk zijn. De geplande activiteiten worden feitelijk reeds langdurig uitgevoerd en hebben geleid tot de huidige situatie het is dan ook uit te sluiten dat een voortzetting van de beheermaatregelen zullen leiden tot aanhoudende negatieve effecten op (populaties) van beschermde soorten.

4 Verzamelen en uitwisselen van gegevens

4.1 Controle en actualiteit soortgegevens

De waarnemingen van waarneming.nl geven een indicatie van de aan te treffen soorten, maar zijn niet verkregen door een systematisch onderzoek. Daarnaast is de quickscan flora en fauna een vooronderzoek die aangeeft welke beschermde soorten mogelijk voor kunnen komen. Tot slot is het mogelijk dat soorten uit een locatie verdwijnen of zijn verdwenen. Hierom is het dan ook belangrijk om de gebruikte data te controleren en te actualiseren. Dit gebeurt door waarnemingen van soorten tijdens de werkzaamheden te registreren en te delen met relevante partijen.

4.2 Uitwisselen van gegevens

De ecologische begeleiding binnen dit project zal worden uitgevoerd door een ecooloog die aantoonbaar voldoet aan de eisen die worden gesteld in de Gedragscode Stadswork. Alle ecologische inspecties, vrijgaven en relevante bevindingen worden in een vast format door de ecooloog opgesteld. Hetzelfde geldt voor verificatie door de ecooloog of uitvoerder. Documenten worden opgeslagen op een centrale plaats via een Document Management System (DMS) en worden gedeeld met de gemeente Breda.

Begeleiding door een ecooloog is nodig op de volgende momenten:

- Als tijdens het uitvoeringsoverleg door de ecooloog van Heijmans wordt bepaald dat tijdens de uitvoering ecologische begeleiding vereist is;
- Als de werkvoorbereider of uitvoerder een beschermde soort aantreft (of het vermoeden daarvan heeft) van de verstrekte lijst, dan wordt de ecooloog op de hoogte gesteld;
- Als in het broedseizoen snoei- of kapwerkzaamheden zijn, dan wordt te allen tijde een expert ingeschakeld voor een ecologische schouw en het opstellen van specifieke maatregelen;
- Als er uit een andere bron blijkt dat op locatie van werkzaamheden een raakvlak is met ecologie.

Indien het -om welke reden dan ook- nodig is om een ontheffing bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland aan te vragen, dan zal dit worden begeleid door een ecooloog van Heijmans.

Dit proces van ecologische begeleiding wordt gedocumenteerd in memo's en/of ecologische vrijgaven met altijd een foto om zo een feitelijke vastlegging te hebben van het beheerproces.

5 Communicatie

5.1 Taakverdeling

De ecooloog van Heijmans zorgt er voor dat het uitvoerend personeel op de hoogte is van dit ecologisch Werkprotocol en voldoende is geïnstrueerd om deze na te kunnen leven. In het overleg wordt ervoor gezorgd dat uitvoering op de hoogte is van de te nemen maatregelen uit het EWP. Hetzelfde geldt eventueel voor het personeel dat door een onderaannemer wordt ingezet (ketenverantwoordelijkheid). Het uitvoerend personeel dient te weten waar zich de beschermde planten- en diersoorten bevinden binnen het beheergebied.

5.2 Overlegmomenten, bijwoonpunten en veldcontroles

In geval van afwijkingen van de planning vindt overleg plaats intern Heijmans tussen de ecooloog, de omgevingsmanager en de uitvoering. In dit overleg worden de werkzaamheden besproken. Tijdens dit uitvoeringsoverleg wordt het uitvoerend personeel op de hoogte gebracht door de ecologen van Heijmans waar de beschermde flora en fauna zit bij de voorgenomen werkzaamheden en wat het maatregelenpakket is. Er wordt, als het nodig wordt bevonden door de ecooloog van Heijmans, ook instructie aan het uitvoerend personeel gegeven (toolbox).

Het EWP en de aanvullende memo's (indien van toepassing) met maatregelen dienen op de werkplek aanwezig te zijn, bijvoorbeeld in de werkkeet. De inhoud en werkwijze van dit EWP en de eventueel aangevulde lijst van de te verwachten soorten dient bij alle werknemers bekend te zijn.

Om dit te waarborgen worden het goedgekeurde EWP verstrekt aan eventuele onderaannemers en wordt de inhoud en werkwijze gecommuniceerd aan de uitvoering van het project door de ecologen van Heijmans.

5.3 (Eind)evaluatie

Gedurende de looptijd van de werkzaamheden zal de gang van zaken geëvalueerd worden door middel van een werkbezoek en indien noodzakelijk/wenselijk is bijgestuurd worden.

6 Conclusie

Op basis van in dit EWP omschreven advies zijn, resumerend, de volgende mitigerende maatregelen noodzakelijk om overtreding van de wet Natuurbescherming te voorkomen.

- Vleermuizen
 - Er dient bij voorkeur buiten de kwetsbare periodes van de vleermuizen gewerkt te worden. De werkzaamheden vinden plaats tussen december en maart, dus hier wordt aan voldaan.
 - Er dient tussen zonsopkomst en zonsondergang gewerkt te worden. Indien dit niet haalbaar is, dient met gerichte verlichting gewerkt te worden.
- Algemene grondgebonden zoogdieren
 - De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene soorten te ontmoedigen zich hier te vestigen.
 - Er dient 1 richting op gewerkt te worden om mogelijk aanwezige individuen de kans te geven het werkterrein te ontluchten. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat deze vluchtweg wel geschikt is en vluchten mogelijk maakt.
- Vogels
 - De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene soorten te ontmoedigen zich hier te vestigen.
 - Er dient 1 richting op gewerkt te worden om mogelijk aanwezige individuen de kans te geven het werkterrein te ontluchten. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat deze vluchtweg wel geschikt is en vluchten mogelijk maakt.
- Amfibieën
 - De oever dient periodiek gemaaid te worden om aanwezige algemene soorten te ontmoedigen zich hier te vestigen.
 - Er dient 1 richting op gewerkt te worden om mogelijk aanwezige individuen de kans te geven het werkterrein te ontluchten. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat deze vluchtweg wel geschikt is en vluchten mogelijk maakt.

7 Bronnen

Gedragscode Soortenbescherming gemeenten; Stadswerk; 4 december 2020

Quickscan Wet Natuurbescherming bomensingels centrum Breda; Blom Ecologie B.V.; 7 september 2021